

важную составляющую комплексного подхода к обучению родному языку в условиях современной школы.

Список литературы:

1. Пидкасистый, Павел Иванович (1926-). Технология игры в обучении и развитии : учебное пособие / Пидкасистый П. И., Хайдаров Ж. С. ; Московский педагогический университет. — Москва : Рос. пед. агентство, 1996. — 269 с.
2. Выготский, Л.С. (1966-). Психология развития ребенка. — М.: Изд-во Смысл, Изд-во Эксмо, 2005 — 512 с.
3. Эльконин, Даниил Борисович. Психология игры . - Москва : Педагогика, 1978. - 304 с.
4. Леонтьев, А.Н. Деятельность. Сознание. Личность : учебное пособие / А.Н. Леонтьев. — 2-е издание, стереотипное. — Москва : Смысл : Академия, 2005. — 352 с.
5. Игры-обучение, тренинг, досуг / [Составитель композиции игр Е. Г. Розанова]; Под ред. В. В. Петрусинского. - Москва : Новая шк., 1994. - 363

JASALMA INTELLEKTTIŇ BILIMLENDIRIW SISTEMASINDAĞI ORNI

*Kamalova A.
QMU 1-kurs studenti
Ilimiy másláhátshi:
Kamila Kurbanbaeva
QMU Inglis tili ha'm a`debiyati kafedrası
stajyor-oqıtwshısı*

Annotaciya: Bilimlendiriw XXI ásirdeń tiykarǵı talabı bolıp tabıladı hám texnologiya bul processtı jaqsılawda sheshiwshi rol oynaydı. Sonıń menen birge, jasalma intellekt (JI) payda bolıwı menen bilimlendiriw sistemasında jańa dáwir baslandı. Bul maqalada JI tin` bilimlendiriw sistemasındaǵı orńı, qosqan úlesleri hám keleshegi analiz etiledi.

Tayanış sózler: Jasalma intellekt , intellektual repetitorlıq sistemalar , ChatGPT.

Jasalma intellektin` payda bolıwı anıq bir sa`ne menen sheklenbegen bolsada, ko`pshilik ilimpazlar 1956-jıldı jasalma intellekt iliminin` “tarqalǵan jılı” dep esaplaydı. 1956-jılı Dartmut kolledjinde (AQSH) “Jasalma intellekt” temasına arnalǵan konferenciya bolıp o`tken. Bul konferenciya AI (Artificial intelligence) ilimi boyınsha birinshi ilimiy ilaj dep esaplanadı, ha`m onda Jon Makkarti bul ilimge “Artificial Intelligence” yaǵnıy, Jasalma intellekt atamasın bergen.

Ji tin` bilimlendiriw sistemasındaǵı birinshi úlesi - oqıtıw procesin studentlerdiń óz qárezetlerine uyımlastırıw imkaniyatı. Ji algoritmi ha`r bir studenttiń oqıw qa`biliyeti, qızıǵıwshılıǵı hám talapların analiz qılıp, sol tiykarda jeke oqıw programmasın jarata aladı. Bul oqıtıwshılardıǵa ha`r bir studentke ayırıqsha itibar beriwge, oqıwshi ham studentlerge bilimdi tezirek ózlestiriwge kómeklesedi. Qosımsha ra`wishte, Ji virtual oqıtıwshı járdemshileri retinde studentlerdiń sorawlarına 24/7 juwap beriwge járdem bere aladı. Ji tın bilimlendiriw sistemasındaǵı ekinshi úlesi - studentlerdi bahalaw hám ma`slaha`t beriw procesin avtomatlastırıw. Ji algoritmi oqıwshılardıń tapsırmaların tekseriw hám juwapların analiz qılıp, olardıǵa tez hám anıq járdem bere aladı. Bul oqıtıwshılardıń waqtın tejeydi hám studentlerge tezirek óz qátelerin úyreniwge kómeklesedi. Ji tın bilimlendiriw sistemasındaǵı úshinshi úlesi - bilimlendiriw administraciyası procesin optimallastırıw. Ji algoritmi studentlerdiń oqıw maqsetlerine qanday dárejede eriskenligin analiz qılıp, sol tiykarda oqıtıw programmasın jaqsılaw ushın máslahátler bere aladı. Bul bilimlendiriw sistemasın tez ózgeriw hám qollanıwshılardıń talaplarına muwapıqlastırıw imkaniyatın beredi.

Bu`gingi ku`nde ken` tarqalg`an jasalma intellektlerden biri bolg`an ChatGPT haqqında toqtalatug`ın bolsaq, ol tiykarınan tekst jazıw menen islesedi, jaqın waqıtlarda foto-súwretler

generaciyası da payda boldı. ChatGPT úlken maǵlıwmatlardı qısqa waqıt ishinde analiz qılıp, tekst tiykarında juwap bere aladı.

ChatGPT menen jaqsı islesiw ushın rus hám inglis tillerinen paydalaniwǵa boladı. Bul jasalma intellekt - ChatGPT jaratılıp, ken` ja`ma`a`tshilikke paydalaniw ushin usınıs etilgen jıllarda, mámleketimizde jasalma intellektten paydalaniw ko`rsetkishleri ju`da` to`men edi. Al bu`gingi ku`nge kelip, ol barlıq jastagı insanlar ushin biymınnet ko`mekshige aylanıp u`lgergeni heshkimge sır emes. Bul jasalma intellekt birqansha qa`teshilikler qılıwına qaramastan, o`zbek tilinde de jaqsı iskerlik ko`rsetpekte. Biraq, xalqımız qanshelli kóp ChatGPT menen baylanısta bolsa, ol ózbek tilin sonsha jaqsı úyrenip baradı. Jasalma intellektin` bul tu`rinde sonday imkaniyat payda boldı, yaǵniy siz óz chatınızdı jaratıwınız múmkin.

Házirgi waqıtta jasalma intellektte heshqanday sezimler joq, tek ǵana belgili algoritmler tiykarında islesedi, tekstlerdi úyrenip baradı. "Sezimleriń barma?", degen soraw berilse de, "Mende sezim joq" degen juwaptı beredi.

JI bilimlendiriw sistemasında o`z ornına iye belgili bir algoritmler tiykarında islewine ha`m pikirlew qa`biliyetine iye emesligine qaramastan, bul jańa texnologiyalardıń keleshegimizge tásiiri ju`da` u`lken. JI tek ǵana oqıtıw procesin jedellestirip qoymastan, sońǵı na'tiyjeni jaqsılawǵa, jańa oqıw imkaniyatların jaratıwǵa hám bilimlendiriwdi ba`rshe ushın qolaylı etiwge járdem beredi. Dáslepki qádemler qoyılǵan bolsa da, JI tin` bilimlendiriwde ta`siri joqarı da rejede bola beredi. Álbette, jasalma intellektin` ózinen qorqıw kerek emes, ol heshkimnin` jumısın alıp qoymaydı, biraq onı maqsetli islete alǵan adam alıp qoyıwı múmkin. Sonıń ushın da jasalma intellektten orınlı paydalaniwdi úyreniw kerek, sonda g`ana insanlar o`z jumısın jasalma intellektke berip qoymaydı. Eger zaman menen teńles bolıwǵa ha`reket etsek, jasalma intellekti úyrenip shıǵıwımız kerek.

Paydalanılǵan ádebiyatlar

1. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. Center for Curriculum Redesign.
2. Hwang, G. J., & Tu, Y. F. (2021). The roles and impacts of artificial intelligence in education: towards a human-centred AI-enabled learning environment. Computers and Education: Artificial Intelligence, 2, 100002.
3. Popenici, S. A. D., & Kerr, S. (2017). Exploring the use of artificial intelligence in education. Research and Practice in Technology Enhanced Learning, 12(1), 227-242.
4. Ходжаниязова, У. (2023). Воздействие эмоционального компонента на процесс обучения иностранному языку. Общество и инновации, 4(9/5), 15–18. <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol4-iss9/S-pp15-18>

"SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA AXBOROT VA KOMMUNIKATSIYA TIZIMLARINING RIVOJLANISHI. YUTUQLAR VA YANGI IMKONIYATLAR"

Madatov Quvonchbek Geldiyor o`g`li
Iqtisodiyot va Pedagogika universiteti o`qıtuvchisi
Ismoilov Ibrohim Isroil o`g`li
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM o`quvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqola sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining axborot va kommunikatsiya tizimlarida amalga oshirilgan rivojlanishlari va ular yaratgan yangi imkoniyatlarni tahlil etadi. Maqolada, SI yordamida axborot tizimlarining samaradorligini oshirish, foydalanuvchilar uchun personalizatsiyalangan xizmatlar yaratish, va kommunikatsiya jarayonlarini avtomatlashtirishda erishilgan yutuqlar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada SI texnologiyalarining